

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa stanowi przede wszystkim wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawnego do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2009 r., sygn. akt K 54/07 (Dz. U. Nr 105, poz. 880). W pozostałym zakresie normatywnym zmiana ustawy wynika z dotychczasowej praktyki funkcjonowania Centralnego Biura Antykorupcyjnego, wskazującej na potrzebę dokonania zmian w obowiązującym prawie, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania tej służby specjalnej oraz stanowić będą rozwiązania analogiczne do obowiązujących w stosunku do innych służb specjalnych.

Trybunał Konstytucyjny, w przywołanym wyroku z dnia 23 czerwca 2009 r., zakwestionował następujące instytucje prawne przewidziane w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o CBA”:

- 1) art. 1 ust. 3 – w zakresie, w jakim za korupcję w sektorze prywatnym uznaje zachowanie jakiegokolwiek osoby niepełniającej funkcji publicznej, nie zawężając tego określenia za pomocą przesłanek szkodliwych społecznie odwzajemnień:
  - a) jako niezgodny z art. 2, art. 22 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) jako niezgodny z art. 7 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, z późn. zm.);
- 2) art. 1 ust. 3 – przez to, że używa wyrażeń niejasnych znaczeniowo, oraz na skutek wysłowienia uchybiającego wymogom logiki formalnej, jako niezgodny z zasadą poprawnej legislacji wyrażoną w art. 2 Konstytucji;
- 3) art. 22 ust. 4 – 7 – w zakresie, w jakim umożliwia Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu zbieranie danych wskazanych w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) oraz korzystanie z danych tego typu i informacji uzyskanych w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczą – bez zagwarantowania instrumentów

kontroli sposobu przechowywania i weryfikacji danych oraz sposobu usuwania danych zbędnych dla wykonywania ustawowych zadań Centralnego Biura Antykorupcyjnego

- jako niezgodny z art. 47 i art. 51 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 30 Konstytucji, z art. 8 i art. 18 Konwencji powołanej w punkcie 1, oraz z preambułą, art. 5, art. 6 i art. 7 Konwencji nr 108 Rady Europy;

4) art. 22 ust. 8 – 10 ustawy powołanej w punkcie 1 jako niezgodny z art. 51 ust. 5 Konstytucji;

5) art. 40 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza przeprowadzenie oględzin nieruchomości lub innych składników majątkowych bez określenia sposobu wykorzystywania i przechowywania uzyskanych tą drogą danych, w szczególności dotyczących osób trzecich, niezobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych:

- a) jako niezgodny z art. 47 i art. 50 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,
- b) jako niezgodny z art. 8 Konwencji powołanej w punkcie 1.

Wymienione powyżej przepisy tracą moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, tj. z dniem 3 lipca 2010 r. Dokonując oceny definicji korupcji Trybunał stwierdził, że objęcie działalności w sektorze prywatnym pojęciem korupcji w rozumieniu art. 1 ust. 3 ustawy o CBA bez zawężenia tego określenia za pomocą przesłanek „szkodliwych społecznie odwzajemnień” może naruszać korzystanie z wolności działalności gospodarczej w ujęciu art. 22 Konstytucji. Unormowanie to nie spełnia też wymogów poprawnej legislacji w zakresie precyzyjnego określenia granic pojęcia korupcji w odniesieniu do sektora prywatnego i przez to narusza art. 2 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny wskazał ponadto, że użycie wyrażenia „bezpośrednio lub pośrednio” czyni niejasnym określenie, czy korupcji dopuszcza się jeden, czy więcej podmiotów uczestniczących we wskazanych czynnościach. Niejasne znaczeniowo jest pojęcie „korzyści majątkowej, osobistej lub innej”. Niejasne jest też, czy określenie „w toku działalności gospodarczej” odnosi się do wszelkich działań (zaniechań) „w toku działalności gospodarczej”, czy tylko do działań generujących obowiązki podmiotów działalności gospodarczej w stosunku do państwa lub innych władz publicznych. Wielokrotne użycie spójnika „lub” zawiera w sobie logiczny błąd, prowadząc do składniowej wieloznaczności definicji.

Zdaniem Trybunału, poprawnym rozwiązaniem legislacyjnym będzie nadanie zakwestionowanemu przepisowi nowego brzmienia. W celu zapewnienia jednoznaczności oraz logiki formalnej konstrukcji definicji korupcji, w uzasadnieniu wyroku zaproponowano pominięcie w treści tej definicji zwrotów: „bezpośrednio lub pośrednio”, „lub innej” oraz pominięcie wyrazów „jakiegokolwiek” oraz ograniczenie występującego nadmiernie w tekście wyrazu „lub”.

W uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego przedstawiona została do rozważenia propozycja ustanowienia definicji korupcji metodą odrębnego definiowania poszczególnych postaci zjawiskowych korupcji zastosowana w rozdziale II Prawnkarnej konwencji o korupcji. Wzmiankowany akt zobowiązuje do uwzględnienia w ustawodawstwie korupcyjnych zachowań, zachodzących w ramach sektora prywatnego.

Przedmiotem oceny Trybunału była również regulacja zawarta w art. 22 ust. 4 – 7 ustawy o CBA. Wobec tych przepisów Trybunał stwierdził w szczególności, że regulacja normatywna dopuszczalności obserwacji powinna mieścić się w granicach niezbędności dla założonego celu obserwacji. W tym przypadku – ograniczenia takie jak celowość, subsydiarność działania i niezbędność prowadzonej obserwacji – służą minimalizacji niekoniecznych, z punktu widzenia celu działalności operacyjnej – wkroczeń w prywatność. Realizacja tej zasady wymaga ponadto efektywnej kontroli w sytuacji, gdy dane nie są ujawniane wobec zainteresowanego przy rozpoczęciu oraz w czasie trwania kontroli operacyjnej. Możliwość skorzystania z uprawnienia, o którym mowa w art. 51 ust. 4 Konstytucji jest wówczas de facto ograniczona.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, o niezgodności art. 22 ust. 4 – 7 ustawy o CBA z przywołanymi wzorcami kontroli konstytucyjności przesądza:

- umożliwienie CBA gromadzenia i przetwarzania danych wrażliwych w zakresie, w którym nie jest to niezbędne do celów ścigania korupcji i nie uzasadnia odstępstwa od generalnego zakazu automatycznego przetwarzania danych wrażliwych oraz rodzi ryzyko wykorzystywania tych (szczególnie intensywnie chronionych) danych także do celów pozaustawowych,
- przyjęcie nadmiernie wydłużonego 10-letniego okresu obowiązkowej weryfikacji danych zgromadzonych w zbiorach CBA oraz brak dostatecznej – gwarantowanej ustawowo – ich ochrony przed niepowołanym dostępem bądź przed

wykorzystywaniem w celach niezgodnych z prawem i pierwotnym celem ich pozyskania.

Trybunał Konstytucyjny przedstawił zastrzeżenia dotyczące niedostatecznej równowagi pomiędzy zakresem ingerencji CBA w prywatność osób w zakresie pozyskiwania (również: niejawnie), przechowywania i przetwarzania danych wrażliwych oraz danych o charakterze odległym od istoty zjawiska korupcji a wartością, jaką jest zapobieganie korupcji, jej wykrywanie i zwalczanie. Tym samym Trybunał uznał art. 22 ust. 4 – 7 ustawy o CBA, w zakresie, w jakim umożliwia CBA zbieranie danych wskazanych w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych oraz korzystanie z tego typu danych i informacji uzyskanych w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczą – bez zagwarantowania instrumentów kontroli sposobu przechowywania i weryfikacji danych oraz sposobu usuwania danych zbędnych dla wykonywania ustawowych zadań CBA – za niezgodny z art. 47 i art. 51 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 30 Konstytucji.

Stwierdzono ponadto niezgodność z art. 51 ust. 5 Konstytucji konstrukcji upoważnień do wydania rozporządzeń przewidzianych w art. 22 ust. 8 – 10. Trybunał wskazał, że unormowania art. 22 ust. 8 – 10 kwestionowanej ustawy kolidują z wymogiem ustawowej formy regulacji, statuowanym przez art. 51 ust. 5 Konstytucji (zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa).

Trybunał Konstytucyjny zakwestionował również regulację prawną instytucji oględzin, przewidzianą w art. 40 ustawy o CBA. W ocenie Trybunału zaniepokojenie budzi brak jakichkolwiek regulacji gwarancyjnych w zakresie przechowywania i wykorzystania danych uzyskanych w trakcie oględzin, które to regulacje zabezpieczałyby przysługujące każdemu konstytucyjne prawo do ochrony życia prywatnego (gwarantowane w art. 47 Konstytucji) oraz zapewniały podmiotom, których dotyczą oględziny, status (co najmniej) porównywalny ze statusem podmiotów, względem których dokonano przeszukania (art. 50 zdanie drugie Konstytucji).

Kwestionowana regulacja dotyka konstytucyjnie chronionych praw podmiotowych. Jest to, w pierwszej kolejności, wolność nienaruszalności mieszkania, ale także – prawo do prywatności. Powstają tu zwłaszcza wątpliwości, czy środek wprowadzony w ustawie o CBA jest rzeczywiście jedynym środkiem prowadzącym do celu zamierzonego przez ustawodawcę.

Przepis art. 40 ustawy o CBA nie precyzuje, zdaniem Trybunału, też sposobu przechowywania oraz dalszego wykorzystania danych pozyskanych w trakcie oględzin. Przepis ten nie wskazuje zabezpieczeń przed dostępem do tych danych osób trzecich lub też przed przypadkowym ujawnieniem zgromadzonych danych, mieszczących – przykładowo – informacje o stanie majątkowym tak funkcjonariusza publicznego jak i członków jego rodziny i innych jego „domowników”, poszczególnych składnikach ich majątku, ich „ulokowaniu” w poddanej oględzinom nieruchomości, dostępie do nich dla osób postronnych, stopniu zabezpieczenia przed kradzieżą. Nie został ponadto sprecyzowany czas i sposób przechowywania wspomnianych danych w jednostkach organizacyjnych Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz krąg funkcjonariuszy tego Biura mających – mniej lub bardziej swobodny – dostęp do danych pozyskanych w czasie oględzin.

Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że brak stosownych postanowień gwarancyjnych regulujących sposób i czas przechowywania danych pozyskanych w trakcie oględzin prowadzi do nadmiernego osłabienia ochrony prawa do prywatności tak funkcjonariuszy publicznych, których nieruchomości poddane zostały oględzinom w myśl art. 40 ustawy o CBA, jak i osób trzecich, pozostających poza podmiotowym zakresem oględzin. Dotyczy to zwłaszcza współzamieszkujących z „poddanymi oględzinom” członków rodzin oraz innych domowników. Ponadto niedostatek przepisów gwarancyjnych odnosi się do samego sposobu przechowywania zgromadzonych na podstawie art. 40 kwestionowanej ustawy danych, ich zabezpieczenia przed przypadkowym ujawnieniem i „wyciekami” poza krąg upoważnionych funkcjonariuszy CBA, przed dostępem do tych danych funkcjonariuszy nieprowadzących postępowania w zakresie oględzin czy innego postępowania względem osób, których nieruchomości dotyczyły oględziny.

Trybunał Konstytucyjny uznał, że występujące w ustawie o CBA w kontekście art. 40 tej ustawy pominięcie ustawodawcze prowadzi w swych następstwach do naruszenia gwarantowanej konstytucyjnej ochrony prywatności wbrew dyspozycji art. 47 Konstytucji oraz art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Art. 40 ustawy prowadzi też do nadmiernej ingerencji w nienaruszalność mieszkania lub pomieszczenia, tak w sensie podmiotowym (w odniesieniu do osób współzamieszkujących z osobą, której dotyczą oględziny), jak też do niedostatecznego zabezpieczenia danych pozyskanych w trakcie oględzin przed dostępem osób trzecich oraz ich wykorzystaniem do celów innych niż wyznaczone ramami ustawy o CBA. W tym zakresie brak stosownych zabezpieczeń narusza konstytucyjną ochronę życia prywatnego (art. 47 Konstytucji i art. 8 Konwencji). Zakresowo

ogranicza też konstytucyjną ochronę nienaruszalności mieszkania lub pomieszczenia, gwarantowaną – m.in. przez ustawowe określenie przypadków przeszukania i ustawowe unormowanie jego trybu – w art. 50 Konstytucji.

W celu usunięcia nieprawidłowości wskazanych przez Trybunał Konstytucyjny oraz realizacji wytycznych Trybunału – projekt przedłożonej ustawy przewiduje następujące rozwiązania normatywne:

1) art. 1 pkt 1 (dot. art. 1 ust. 3 i 4 ustawy zmienianej) – przepis uchyla regulację zawierającą definicję korupcji, jak również działalności godzącej w interes ekonomiczny państwa. Zmiana koresponduje z nowym brzmieniem art. 2 ust. 1 pkt 1 zmienianej ustawy.

Usunięcie definicji korupcji jest efektem przede wszystkim uznania przepisu art. 1 ust. 3 ustawy za niezgodny z Konstytucją.

Z przeprowadzonych konsultacji i uzgodnień, jak również po dokonaniu dogłębnych analiz uznano, że w świetle aktualnego stanu prawnego nie jest możliwe takie sformułowanie definicji, która nie byłaby w dalszym ciągu narażona na zarzut niekonstytucyjności.

Trzeba podkreślić, że usunięcie obu definicji z art. 1 nie powinno spowodować z punktu widzenia praw obywatelskich żadnych wątpliwości co do uprawnień CBA. Należy podkreślić, że właściwość tej służby specjalnej została bardzo precyzyjnie i ściśle przewidziana w art. 2 ust. 1 pkt 1, gdzie zostały enumeratywnie wymienione konkretne przestępstwa, których rozpoznawanie i ściganie należy do właściwości CBA. Usunięte tym samym zostaną wszelkie wątpliwości co do tego, czy przez takie a nie inne sformułowanie definicji korupcji następuje rozciągnięcie penalizacji pewnych zachowań na sferę działalności gospodarczej, czy też nie.

Przedstawiony projekt powraca tym samym do pierwotnego brzmienia rządowego projektu ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, który w art. 1 w ogóle nie definiował korupcji ani działalności godzącej w interes ekonomiczny państwa, a w art. 2 ust. 1 nawiązywał jedynie do przestępczości korupcyjnej. Warto przytoczyć w tym miejscu fragment uzasadnienia do tamtego projektu, w którym wskazano, że „ujęcie w ten sposób katalogu zadań CBA oznacza, że zasadniczym celem jego działania jest walka z nadużywaniem władzy i wykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji do osiągnięcia korzyści osobistych i majątkowych. W wymiarze indywidualnym działania CBA będą zatem

ukierunkowane na wykrywanie przestępstw korupcyjnych i tych wszystkich czynów zabronionych, którym korupcja towarzyszy”;

2) art. 1 pkt 3 i 4 (dot. art. 22 ustawy zmienianej) – Trybunał Konstytucyjny uznał art. 22 ust. 4 – 10 obowiązującej ustawy za niezgodne z Konstytucją. Mając na uwadze potrzebę zachowania spójności regulacji zagadnienia przetwarzania danych osobowych przez CBA niniejsza nowelizacja uchyła nie tylko przepisy art. 22 ust. 4 – 10, ale także przepisy ust. 2 – 3, a w ich miejsce wprowadza przepisy art. 22a i art. 22b. Nowe przepisy przewidują następujący sposób unormowania zakwestionowanych przez Trybunał Konstytucyjny regulacji:

Omawianie przepisów art. 22a ustawy należy rozpocząć od stwierdzenia, że do przetwarzania wszelkich informacji, w tym danych osobowych przez CBA stosuje się bezpośrednio przepisy o ochronie danych osobowych oraz przepisy o ochronie informacji niejawnych.

Podstawą prawną przetwarzania przez CBA danych osobowych, w tym danych o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych jest przepis art. 22a ust. 1. Przepis ten uwzględnia prawne wymagania precyzyjnego określenia celu przetwarzania danych osobowych przez odesłanie do zadań CBA, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy. Sformułowania użyte w art. 22 ust. 2 oraz art. 22 ust. 4 nowelizowanej ustawy, w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego, należy uznać za niewystarczająco precyzyjnie określające podstawową przesłankę przetwarzania danych osobowych przez CBA. Odwołanie do skonkretyzowanych w przepisach art. 2 ust. 1 zadań Biura wyraźnie określa dopuszczalny zakres przetwarzania danych osobowych. Wychodząc naprzeciw wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny prawnym wymogom przetwarzania danych osobowych przepis dopuszcza przetwarzanie takich danych osobowych wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji wskazanych zadań.

Przepis art. 22a ust. 2 stanowi podstawę uzyskiwania przez CBA dostępu do danych przetwarzanych w zbiorach danych, w tym zbiorach danych osobowych, prowadzonych przez organy władzy publicznej oraz państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne. Przepis zastępuje uchylany przepis art. 22 ust. 2. Przesłanki uzyskiwania dostępu do wymienionych w przepisie zbiorów danych są takie same jak ogólne przesłanki przetwarzania danych osobowych określone w art. 22a ust. 1. Zrezygnowano z wymieniania w przedmiotowym

przepisie ustawy poszczególnych zbiorów danych, z dostępu do których może korzystać CBA, gdyż zastosowanie katalogu otwartego na wzór katalogu ustanowionego w art. 22 ust. 2, jest niecelowe, ze względu na to, że do udostępniania danych przetwarzanych w wymienionych zbiorach często bezpośrednio stosuje się odrębne przepisy, jak np. przepisy ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych. Jak wynika z doświadczeń w stosowaniu art. 22 ust. 2 w praktyce zastosowanie katalogu otwartego powodowało uzasadnione wątpliwości interpretacyjne wśród administratorów zbiorów danych, które nie zostały wprost wymienione w ustawie, co skutkowało poważnymi utrudnieniami w uzyskiwaniu dostępu do niektórych zbiorów. Przepis art. 22a ust. 2 stanowi, że w zakresie niezbędnym do realizacji zadań określonych w art. 2 ust. 1 CBA jest upoważnione do uzyskiwania danych ze wszystkich zbiorów danych prowadzonych przez wskazane w przepisie podmioty prawa publicznego.

Przepis art. 22a ust. 3 określa tryb uzyskiwania dostępu do zbiorów danych, o których mowa w art. 22a ust. 2. W przypadku zbiorów takich jak np. Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych, Krajowy Rejestr Karny czy centralnej ewidencji kierowców i centralnej ewidencji pojazdów, podstawę i zasady uzyskiwania dostępu określają odrębne przepisy. W przypadku uzyskiwania dostępu do tych zbiorów przez CBA odpowiednie zastosowanie znajdzie tryb dostępu określony tymi przepisami. W przypadku, gdy funkcjonowanie zbioru danych nie jest uregulowane przepisami szczególnymi wówczas zastosowanie znajdzie tryb wnioskowy określony w omawianym przepisie art. 22a ust. 3. Zrezygnowano ze stosowanych w innych ustawach instytucji imiennego upoważnienia wystawianego funkcjonariuszowi, które w celu uzyskania dostępu do danych winien okazać wraz z legitymacją służbową. Rozwiązanie takie należy uznać za anachroniczne i nieodpowiadające aktualnym realiom uzyskiwania dostępu do danych przetwarzanych w zbiorach. Obecnie, jeżeli tylko pozwalają na to rozwiązania technologiczne zastosowane przez administratora zbioru i podmiot uprawniony do uzyskiwania dostępu do przetwarzanych w zbiorze danych, najefektywniejszym sposobem uzyskiwania dostępu do danych jest teletransmisja. Innym powszechnie stosowanym sposobem realizacji uprawnienia do uzyskiwania dostępu do danych jest pisemny wniosek. Pisemna forma wniosku, którego zawartość określa przepis art. 22a ust. 4, pozwala na zabezpieczenie przez administratora zbioru informacji niezbędnych do zapewnienia, niezwykle istotnej z punktu widzenia ochrony danych osobowych, rozliczalności przetwarzania danych. Możliwość uzyskiwania dostępu do zbiorów danych w trybie teletransmisji reguluje szczegółowo przepis art. 22a ust. 5.

Udostępnianie CBA danych ze zbiorów w drodze teletransmisji zostało zastrzeżone do, wyrażonej na piśmie, decyzji administratora zbioru. Pozytywna decyzja wyłącza konieczność stosowania trybu wnioskowego określonego w ust. 3 – 4. Przepis określa warunki wydania decyzji umożliwiającej udostępnianie jednostkom organizacyjnym CBA danych w drodze teletransmisji. Warunki określone w pkt 1 – 3 ust. 5 muszą zostać spełnione łącznie. Spełnienie tych warunków daje gwarancje zachowania niezbędnej rozliczalności procesu udostępniania danych ze zbioru, a także innych wymagań kluczowych dla prawidłowej ochrony danych. Rozwiązanie to wzorowane jest na sprawdzonym w praktyce modelu występującym w szeregu innych ustaw, m .in. z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (art. 20 ust. 16), z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (art. 10a ust. 7), z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (art. 80c ust. 7) czy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (art. 44h ust. 5).

Art. 22a ust. 6 przewiduje zastosowanie trybu określonego przepisami ust. 3 – 5 także do danych osobowych i innych informacji uzyskiwanych w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych przez uprawnione do tego organy, służby i instytucje państwowe. Wydawać się może, że w kontekście przepisów ust. 3 – 5, które mówią o zbiorach danych prowadzonych przez organy władzy publicznej oraz państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne, do których należy zaliczyć także organy, służby i instytucje państwowe uprawnione do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, przepis ust. 16 jest zbędny. Niemniej, mając na uwadze przepisy ustaw regulujących działalność służb (Policja, AW i ABW, Straż Graniczna itd.), a także wieloletnią już praktykę, nie można wykluczyć, że brak przepisów w ustawie o CBA odnoszących się bezpośrednio do udostępniania informacji i danych osobowych zgromadzonych w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych skutkowałby poważanymi utrudnieniami, a być może nawet niemożnością pozyskiwania przez CBA tych danych od innych służb. Art. 22a ust. 7 upoważnia podmioty, o których mowa w ust. 6, do odmowy przekazania CBA informacji lub ograniczenia ich zakresu, jeżeli mogłoby to uniemożliwić wykonywanie ich ustawowych zadań lub spowodować ujawnienie danych o osobie udzielającej tym podmiotom pomocy. Uprawnienie to ma szczególny charakter i będzie mogło być stosowane wyłącznie w tych dwóch przypadkach, bez możliwości rozszerzającego ich interpretowania.

Art. 22a ust. 8 i 9 szczegółowo reguluje zagadnienie weryfikacji potrzeby dalszego przetwarzania danych osobowych oraz usuwania danych zbędnych. Treść tych przepisów wychodzi naprzeciw obowiązującym w tym zakresie wymogom prawnym wymienionym

przez Trybunał Konstytucyjny. Okres weryfikacji potrzeby dalszego przetwarzania danych osobowych skrócono wyraźnie do 5 lat z określonego w art. 22 ust. 6 ustawy okresu 10 lat. Szczegółowo uregulowano także sposób i tryb usunięcia danych.

Art. 22a ust. 10 pozwala Szefowi CBA na tworzenie zbiorów danych osobowych w drodze zarządzenia, a także określania w zarządzeniu szczegółowego sposobu przetwarzania danych w tych zbiorach. W tym miejscu należy wyjaśnić, że nie powinno być żadnych wątpliwości co do tego, że zgodnie z konstytucyjnymi wymogami, zasady przetwarzania danych osobowych w zbiorach tworzonych w CBA zostały określone w przepisach o ochronie danych osobowych, ochronie informacji niejawnych, a także ustawy o CBA. Do kompetencji Szefa CBA należy wyłącznie tworzenie zbiorów danych osobowych odpowiednio do bieżących potrzeb służby oraz określenie szczegółowego sposobu przetwarzania danych osobowych w zbiorach, przez co należy rozumieć m.in. wskazanie jednostki organizacyjnej właściwej do zarządzania zbiorem danych, określenie rodzajów danych przetwarzanych w zbiorze, określenie formy w jakiej zbiór jest prowadzony, itd. Mając na uwadze ogólną przesłankę przetwarzania danych osobowych przez CBA określoną w art. 22a ust. 1 należy stwierdzić, że CBA może tworzyć zbiory wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1. Ponadto określenie szczegółowego sposobu przetwarzania danych w zbiorach CBA musi odbywać się z uwzględnieniem mających bezpośrednie zastosowanie przepisów o ochronie danych osobowych i ochronie informacji niejawnych, w szczególności w zakresie technicznych i organizacyjnych zabezpieczeń przetwarzania informacji.

Nowa regulacja oznaczona jako art. 22b stanowi bezpośrednią realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego, który uznał za niekonstytucyjne przepisy w zakresie, w jakim umożliwia zbieranie CBA danych wskazanych w art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych oraz korzystanie z tego typu danych i informacji uzyskanych w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych – bez zagwarantowania instrumentów kontroli sposobu przechowywania i weryfikacji danych oraz sposobu usuwania danych zbędnych dla wykonywania ustawowych zadań.

W zakresie instrumentów kontroli możliwe do zastosowania są dwa rozwiązania. Pierwsze ma charakter zewnętrznej kontroli i polega na objęciu odpowiednimi procedurami kontrolnymi czynności przetwarzania danych przez podmiot znajdujący się poza strukturą danej jednostki. Problemem o istotnym znaczeniu jest w tym przypadku znaczne utrudnienie wykonywania tych czynności przez taki podmiot. Prowadzi to bowiem bezpośrednio do

konieczności zatwierdzania wszelkiego rodzaju działań obejmujących przetwarzanie danych osobowych, nawet jeżeli dotyczyłoby to wyłącznie danych wskazanych w art. 27 ust. 1 ustawy.

Z przeprowadzonych gruntownych analiz oraz szerokich konsultacji w tym zakresie uznano, że najodpowiedniejszym, z punktu widzenia praw obywatelskich, jak też interesu publicznego, realizowanego przez CBA, będzie przyjęcie modelu drugiego. Jego istota polegać ma na umocowaniu jednego z funkcjonariuszy CBA, do dokonywania kontroli wszelkich działań, polegających na przetwarzaniu danych. Osoba taka, powoływana przez Szefa CBA, byłaby zobligowana wprost, co przewiduje ust. 1, do nadzoru nad zgodnością przetwarzania danych gromadzonych przez CBA, z przepisami ustawy oraz przepisami o ochronie danych osobowych.

Ze względu na szczególny rodzaj uprawnień i obowiązków, niezbędne jest stworzenie mechanizmów, które zapewniłyby pełnomocnikowi odpowiednie gwarancje autonomicznego wykonywania zadań. Projekt ustawy przewiduje w tym względzie szereg rozwiązań. Przede wszystkim będzie to określony w ust. 2 obowiązek uzyskiwania zgody Prezesa Rady Ministrów na zwolnienie ze służby lub odwołanie pełnomocnika z pełnionej funkcji. Dzięki temu zapewniona zostanie odpowiednia niezależność wobec Szefa CBA, działającego jako administrator danych osobowych. Kolejnym instrumentem jest nadanie pełnomocnikowi uprawnień do wszelkich działań, służących wypełnianiu jego zadań. W ust. 3 wymienia się jedynie przykładowo prawo wglądu do wszelkich dokumentów związanych z wykonywaną kontrolą, prawo swobodnego wstępu do pomieszczeń i obiektów kontrolowanej jednostki organizacyjnej CBA, czy też prawo do żądania pisemnych wyjaśnień. W tym względzie będzie on posiadał uprawnienia kontrolne, właściwe dla typowych organów kontroli.

Projekt przewiduje w ust. 5 i 6 rodzaje działań, które pełnomocnik będzie obowiązany podjąć, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie przetwarzania danych osobowych w Biurze. Podczas prac nad projektem uznano, że uzasadnionym będzie rozgraniczenie tych nieprawidłowości na te o mniejszym znaczeniu, nie wpływające znacząco na istotę prawidłowości przetwarzania danych, oraz na te, które z racji naruszenia przepisów ustawy oraz przepisów o ochronie danych osobowych, powinny być w szczególny sposób monitorowane. Podział ten wynika z faktu braku potrzeby angażowania organów nadzoru w przypadku ustalenia, że doszło do drobnych, nieistotnych z punktu widzenia praw obywatelskich niedociągnięć w przetwarzaniu danych.

Jeżeli więc w toku czynności kontrolnych pełnomocnik stwierdzi, że podczas przetwarzania danych doszło jedynie do uchybień przepisom w tym zakresie, będzie uprawniony do wydania polecenia ich usunięcia. Kierownik jednostki organizacyjnej CBA, któremu to polecenie zostało wydane, realizując je będzie jednocześnie obowiązany poinformować Szefa CBA o ich wykonaniu albo przyczynie ich niewykonania.

W sytuacji, w której pełnomocnik stwierdzi naruszenie przepisów, nie tylko będzie musiał podjąć wszelkie działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn tego stanu, ale także zawiadomić o tym niezwłocznie Prezesa Rady Ministrów oraz Szefa CBA. Mechanizm ten umożliwi Szefowi CBA i Prezesowi Rady Ministrów realny nadzór nad przetwarzanymi danymi.

Dzięki powyższemu Szef CBA będzie posiadał na bieżąco pełną informację na temat prawidłowości przetwarzania w CBA danych. Stanowi to z punktu widzenia administratora danych osobowych i kierownika urzędu administracji rządowej, zobowiązanego do działania wyłącznie na podstawie i w granicach prawa, bardzo ważny instrument sprawowania nadzoru nad podległą instytucją.

Pomimo dość uznaniowego w pewnej mierze charakteru kwalifikowania przez pełnomocnika nieprawidłowości, nie będzie to stanowiło jakiegoś niebezpieczeństwa dla przestrzegania powszechnie obowiązujących przepisów. W projektowanym ust. 7 przewiduje się obowiązek przedstawiania do 31 marca sprawozdania, w którym wskazywana będzie informacja o stanie ochrony danych osobowych w CBA oraz wszystkich przypadkach naruszenia przepisów w tym zakresie. Należy ponadto mieć na uwadze fakt, że na pełnomocniku, jako funkcjonariuszu CBA ciąży odpowiedzialność karna z tytułu nieprawidłowego wykonywania obowiązków, przede wszystkim z tytułu niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień. Z tych też powodów należy uznać, że wprowadzana instytucja będzie funkcjonowała prawidłowo i rzetelnie;

3) art. 1 pkt 5 i 6 (dot. art. 39 i 40 ustawy zmienianej) – projektowane zmiany spowodują realizację wytycznych Trybunału Konstytucyjnego w tym przedmiocie, nawiązując do instytucji przeszukania w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego, z zastrzeżeniem odmienności założonych celów i specyfiki wykonywanych przez CBA zadań:

– w art. 39 – jako gwarancję realizacji funkcji informacyjnej prawa w przypadku ingerowania organu państwowego w sferę „miru domowego” i prywatności przez:

- a) dodanie nowego ust. 1a, zawierającego obowiązek zawiadomienia osoby kontrolowanej, u której mają nastąpić oględziny, o ich celu oraz wezwania do okazania wskazanych przedmiotów,
- b) dodanie nowego ust. 3a, określającego wymogi formalne protokołu oględzin;

– w art. 39 – jako określenie sposobu wykorzystywania i przechowywania uzyskanych drogą oględzin danych przez:

- a) dodanie nowego ust. 4a, jednoznacznie normującego charakter prawny danych uzyskanych w wyniku oględzin i zawierającego normę prawną nakazującą zapewnienie tym danym ochrony przewidzianej dla informacji niejawnych o klauzuli „zastrzeżone”, określonej w przepisach o ochronie informacji niejawnych,
- b) dodanie nowego ust. 4b, wskazującego – jako jedyne kryterium uzasadniające przetwarzanie i przechowywanie przez CBA uzyskanych danych – warunek niezbędności dla potrzeb postępowania, które stanowiło podstawę ich uzyskania. CBA zostało zobowiązane do niezwłocznego komisyjnego i protokolarnego zniszczenia danych zbędnych,
- c) dodanie nowego ust. 4c – zapewniającego stosowanie gwarancji prawnych przewidzianych dla przeszukania unormowanego w Kodeksie postępowania karnego, co pozwala usunąć mankamenty konstytucyjne wskazane przez Trybunał Konstytucyjny w tej materii;

– uchyla się art. 40, który reguluje przeprowadzanie oględzin w przypadku kontroli oświadczeń majątkowych. Poprzez jego usunięcie, przy jednoczesnym dookreśleniu przepisów art. 39 uzyskany zostanie efekt polegający na zwiększeniu przejrzystości przepisów i realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy o CBA zawiera ponadto następujące nowe regulacje, wynikające z dotychczasowej praktyki funkcjonowania CBA, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania tej służby specjalnej:

1) art. 1 pkt 2, zmieniający przepis art. 2 ustawy o CBA – precyzuje podmiotowo współpracę międzynarodową CBA oraz ustanawia warunek uzyskania uprzedniej zgody Prezesa Rady Ministrów na jej podjęcie; zmiana ta ustanawia regulację prawną analogiczną do obowiązującej, np. w stosunku do ABW i AW (art. 8 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Dz. U. Nr 74, poz. 676, z późn. zm.). Dodawany w ust. 1 pkt 7, zmieniany ust. 2 i dodawany ust. 2a regulują kwestię wykonywania przez CBA zadań wynikających z umów i porozumień międzynarodowych;

2) art. 1 pkt 7, zmieniający art. 52 ust. 1 i 2 – projektowany przepis przewiduje, że stosunek służbowy funkcjonariusza powstaje zasadniczo w drodze mianowania na stanowisko służbowe. Wyjątkiem od tej zasady jest przypadek powołania na funkcję Szefa CBA. Akt powołania, wydawany w trybie art. 6 ust. 1 lub 4 albo art. 9 przez Prezesa Rady Ministrów będzie miał taki skutek prawny, że osoba, której on dotyczy, z dniem powołania stanie się z mocy prawa funkcjonariuszem CBA. W tym ostatnim przypadku nie oznacza to jednak transformacji aktu powołania w akt nawiązania, z mocy prawa, stosunku służbowego, gdyż skutki prawne obu tych aktów – pomimo że początkowo są ze sobą ściśle związane – to jednak w dalszym czasie wykazują znaczny stopień niezależności, tj. w sytuacji odwołania danej osoby z funkcji Szefa CBA nie ustaje jej stosunek służbowy (może zostać rozwiązany na zasadach ogólnych przewidzianych w art. 64 ustawy). Przyjęcie takiego rozwiązania wydają się rozwiewać wątpliwości co do statusu Szefa CBA, które ujawniły się w 2009 r. w związku ze zmianami osobowymi na tym stanowisku;

3) art. 1 pkt 8, dodający do ustawy zmienianej art. 54a – normatywnie wskazuje Prezesa Rady Ministrów jako organ właściwy w sprawach wynikających ze stosunku służbowego Szefa CBA oraz ustanawia prawną dopuszczalność upoważnienia w tym zakresie przez Prezesa Rady Ministrów ministra powołanego w celu koordynowania działalności służb specjalnych (z ograniczeniem polegającym na wyłączeniu z upoważnienia spraw, o których mowa w art. 6 ustawy zmienianej, tj. powoływania i odwoływania szefa CBA i jego zastępców). Zmiana ta – analogiczna do regulacji zawartej w art. 50a ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu – jest niezbędną konsekwencją zmiany proponowanej w art. 1 pkt 7 projektu, gdyż jednoznacznie wskazuje podmiot hierarchicznie nadrzędny, uprawniony do podejmowania wobec Szefa CBA

określonych ustawą o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym czynności i działań wpływających na ukształtowanie jego stosunku służbowego jako funkcjonariusza CBA;

4) art. 1 pkt 9 – projektowany przepis zmienia art. 89 w następującym zakresie:

a) przepis ust. 1 otrzymuje brzmienie w takim kształcie, że prawo do uposażenia będzie przysługiwało nie tylko na podstawie mianowania, ale również w sytuacji powołania lub powierzenia obowiązków. Stanowi to bezpośrednią konsekwencję zmiany brzmienia art. 52,

b) przepis ust. 3 w proponowanym brzmieniu włącza dodatek specjalny do składników uposażenia. Dotychczas dodatek specjalny zaliczany był do świadczeń pieniężnych innych niż uposażenie, a określonych w art. 92 ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej. Proponowana zmiana podyktowana jest charakterem dodatku specjalnego, związanego z wykonywaniem przez funkcjonariusza zadań o szczególnym znaczeniu. Analogiczne dodatki w innych służbach mundurowych, określane jako „dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami, kwalifikacjami, warunkami albo miejscem pełnienia służby”, zaliczane są do składników uposażenia (por. art. 104 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 108 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, np. art. 119 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 79 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego). Ten składnik uposażenia nie będzie miał charakteru obligatoryjnego, a o jego przyznaniu będą decydowały wyjątkowe okoliczności,

c) dodane nowe przepisy ust. 4a – 4j określają warunki i zasady przyznawania premii oraz dodatku specjalnego. W przypadku tego drugiego przepisy wskazują na fakultatywność przyznania, charakter czasowy oraz związek z wykonywaniem zadań o szczególnym znaczeniu, wskazując Szefa CBA jako organ właściwy do określenia wysokości tego dodatku. Projekt przewiduje, tak jak dotychczasowe rozporządzenie, że górna granica jego wysokości nie może przekroczyć 30 % uposażenia zasadniczego funkcjonariusza. Przepisy te nawiązują w swojej treści do dotychczasowych przepisów zawartych w aktach wykonawczych. Dzięki temu zabiegowi uzyskany zostanie efekt wzmocnienia uprawnień funkcjonariusza, przy jednoczesnym pozostawieniu niezmiennego ich zakresu i zasad nabywania;

5) art. 1 pkt 10 – 12, uchylające przepisy art. 90 ust. 2, art. 92 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz art. 93 ust. 2 i 3 ustawy o CBA, a także zmieniające art. 93 ust. 4 ustawy o CBA, stanowią konsekwencję formalną zmiany przewidzianej w art. 1 pkt 9 i 13 ustawy zmieniającej, polegającą na uporządkowaniu zakresów logicznych treści zmienianych przepisów adekwatnie do zmiany wskazanej w art. 1 pkt 9 i 13 ustawy zmieniającej. Przepisy zawarte dotąd w aktach wykonawczych regulowane będą odąd w drodze ustawy i tym samym staną się one zbędne;

6) art. 1 pkt 13, dodaje po art. 93 art. 93a – 93d przepisy regulujące m.in. warunki przyznawania funkcjonariuszowi nagród rocznych, nagród uznaniowych, zapomóg i dodatku mieszkaniowego, sposób ustalania kresu służby warunkującego nabycie prawa do nagrody rocznej. Podobnie jak w przypadku premii i dodatków specjalnych, wprowadzenie regulacji do aktu rangi ustawowej istotnie przyczyni się do zwiększenia rangi przepisów i w efekcie stabilności zawodowej funkcjonariuszy;

7) art. 1 pkt 14, zmieniający zdanie wstępne w przepisie art. 96 ust. 1 ustawy zmienianej – jest regulacją ujednociającą sytuację prawną funkcjonariuszy CBA z sytuacją prawną funkcjonariuszy innych służb specjalnych i stanowi środek legislacyjny dostosowania przepisów ustawy o CBA do przepisów obowiązujących w pozostałych służbach. Nie znajduje bowiem uzasadnienia różnicujący sytuację prawną funkcjonariuszy w tej materii brak możliwości uzyskania przez funkcjonariusza, odchodzącego z CBA na własną prośbę, odprawy i ekwiwalentu za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe.

– art. 2 zawiera normę, której celem jest jednoznaczne określenie, od momentu wejścia w życie projektowanej ustawy, statusu osoby powołanej na stanowisko Szefa CBA na podstawie przepisów ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w brzmieniu przed wejściem w życie niniejszej ustawy. Przepis ten, w kontekście najnowszego orzecznictwa sądu administracyjnego dotyczącego statusu osoby piastującej funkcję Szefa CBA, rozstrzyga m.in. kwestię przysługiwania Szefowi CBA uprawnień przewidzianych dla funkcjonariuszy CBA,

– art. 3 jako przepis przejściowy ma w swoim założeniu umożliwić płynne i niezakłócone przejście do nowego stanu prawnego w zakresie podstaw przyznawania określonych świadczeń. Dzięki pozostawieniu w mocy obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy decyzji regulujących te świadczenia, CBA umożliwione zostanie dokonanie analizy i oceny przyznanych świadczeń oraz stopniowe wydawanie kolejnych decyzji w tym zakresie. Przepis ten stanowi element gwarancyjny dla funkcjonariuszy, którym przysługują świadczenia, że w chwili wejścia nowych przepisów ich sytuacja materialno-bytowa nie będzie zagrożona i nie ulegnie pogorszeniu, co jest niezwykle istotne z punktu widzenia konieczności zapewnienia zaufania obywateli do państwa i jego organów,

– art. 4 jest przepisem przejściowym, wynikającym z faktu, że zmiany przewidziane w ustawie zmieniającej dotyczą treści niektórych obowiązujących aktów wykonawczych. Skutkiem tej sytuacji jest potrzeba wskazania porządku prawnego właściwego dla okresu od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej do czasu wejścia w życie nowych aktów wykonawczych.

Funkcję tę spełni przepis dotyczący zachowania mocy obowiązującej dotychczasowych przepisów wykonawczych do czasu wydania nowych aktów prawnych. Określono jednak datę graniczną, która nastąpi po 3 miesiącach od dnia wejścia w życie nowelizacji. Po tym okresie zarządzenie wydane przed wejściem w życie ustawy zmieniającej definitywnie przestanie obowiązywać.

Określenie w art. 5 terminu wejścia ustawy w życie na dzień 1 lipca 2010 r. koresponduje z II częścią sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2009 r., sygn. akt K 54/07, która stanowi, że niekonstytucyjne przepisy tracą moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Termin ten upływa z dniem 3 lipca 2010 r. zatem istnieje potrzeba wprowadzenia nowych regulacji przed upływem tego terminu. Przewidywane skutki uchwalenia projektowanej ustawy można jedynie oszacować przez odniesienie do skutków powodowanych przez aktualnie obowiązującą ustawę o CBA w zmienianym zakresie. W tym kontekście – należy oczekiwać, że koszty funkcjonowania CBA nie będą wyższe niż aktualnie ponoszone.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Skutkiem wprowadzenia nowych rozwiązań legislacyjnych będzie przede wszystkim korekta przepisów ustawy o CBA, wynikająca z przywołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania CBA.

Konieczność opracowania aktu prawnego zmieniającego ustawę o CBA wynika przede wszystkim z przywołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz z potrzeb praktyki stosowania obowiązującej ustawy wskazującej na potrzebę poprawy efektywności w niektórych dziedzinach funkcjonowania CBA.

Status quo. Pozostawienie w dotychczasowym kształcie przepisów zakwestionowanych przez Trybunał Konstytucyjny spowodowałoby utratę ich mocy obowiązującej z dniem 3 lipca 2010 r., skutkując w praktyce znacznym utrudnieniem realizacji przez CBA zadań ustawowych.

Rozwiązania alternatywne. Biorąc pod uwagę konstytucyjną rangę orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego oraz potrzebę efektywnego funkcjonowania CBA, należy uznać, że nie ma rozwiązań innych niż projektowane.

Powyższe argumenty, biorące pod uwagę zarówno skutki pozostawienia status quo, jak również brak alternatywnego rozwiązania, przemawiają za koniecznością uchwalenia projektowanej ustawy o zmianie ustawy o CBA.

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt ustawy o zmianie ustawy o CBA

- 1) Prezes Rady Ministrów;
- 2) Centralne Biuro Antykorupcyjne;
- 3) organy, służby i instytucje państwowe uprawnione do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych;
- 4) organy władzy publicznej i państwowe jednostki organizacyjne obowiązane do współpracy z CBA w zakresie udostępniania informacji;
- 5) funkcjonariusze CBA.

2. Konsultacje społeczne

W ramach konsultacji projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej oraz przekazany następującym podmiotom:

- 1) Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych,
- 2) Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego,
- 3) Przewodniczącemu Krajowej Rady Sądownictwa,
- 4) Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwrócił uwagę na potrzebę dokładniejszego określenia zasad przetwarzania danych osobowych innych niż tzw. dane sensytywne. W nowej wersji projektu wprowadza się – jako podstawowy – tryb udostępniania danych osobowych na wniosek, dopuszczając przy tym możliwość wyrażenia przez administratora zbioru danych pisemnej zgody na udostępnianie jednostkom organizacyjnym CBA informacji zgromadzonych w zbiorze w drodze teletransmisji, bez konieczności składania pisemnych wniosków o udostępnienie danych, jeżeli jednostki te spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;
- 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania;
- 3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań.

Rozwiązanie to wzorowane jest na przepisach ustaw dotyczących innych służb, takich jak Policja czy Straż Graniczna.

Uwzględniono również krytyczne uwagi Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dot. art. 22 ust. 18 ustawy, skreślając ten przepis. Wprowadzono również instrument kontroli sposobu przechowywania i weryfikacji danych oraz sposobu usuwania danych zbędnych w postaci pełnomocnika Szefa CBA do spraw kontroli przetwarzania przez CBA danych osobowych, wyposażonego w niezbędne uprawnienia oraz zobowiązanego do informowania Prezesa Rady Ministrów i Szefa CBA o przypadkach naruszenia przepisów ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym lub ustawy o ochronie danych osobowych (art. 22a).

Uwzględnione zostały – bezpośrednio lub pośrednio – uwagi Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego poprzez rezygnację w nowej wersji projektu z uzależniania zbierania przez CBA tzw. danych sensytywnych od zgody sądu oraz poprzez skreślenie art. 22 ust. 18.

Z podobnych przyczyn za pośrednio uwzględnione uznać można zastrzeżenia Krajowej Rady Sądownictwa do przepisów dotyczących uzyskiwania zgody sądu na zbieranie przez CBA danych sensytywnych oraz do braku projektów aktów wykonawczych – nowa wersja projektu nie przewiduje wydawania rozporządzeń, a jedynie zarządzenie Szefa CBA.

Uwzględniona została uwaga Prezesa ZUS dot. zastąpienia określenia „administrator zbioru danych” określeniem „administrator danych” oraz – pośrednio – do art. 22 ust. 18 poprzez skreślenie tego przepisu. Nie została natomiast uwzględniona uwaga dot. użytego w art. 22 ust. 17 (w obecnej wersji – w art. 22a ust. 5) określenia „w drodze teletransmisji”, gdyż występuje ono w innych ustawach i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Podkreślić przy tym należy, że udostępnianie danych w drodze teletransmisji możliwe jest jedynie w przypadku wyrażenia pisemnej zgody przez administratora danych, po spełnieniu przez jednostki organizacyjne CBA określonych w omawianym przepisie warunków. Rozwiązanie to – jak już wspomniano wcześniej – wzorowane jest na przepisach ustaw dotyczących innych służb, takich jak Policja czy Straż Graniczna.

Projekt ustawy przekazano również do zaopiniowania następującym organom społecznym:

- 1) Fundacji im. Stefana Batorego,
- 2) Stowarzyszeniu Transparency International – Polska,
- 3) Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Spośród zgłoszonych przez nie uwag uwzględniony został – poprzez rezygnację z definiowania w ustawie pojęcia korupcji – postulat nieograniczania zakresu zainteresowań CBA. Natomiast – w wyniku uwzględnienia uwag innych podmiotów w toku uzgodnień międzyresortowych – w obecnej wersji projektu zrezygnowano z uzależniania zbierania przez CBA danych osobowych, o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2002, Nr 101, poz. 926, z późn. zm.), od zgody sądu.

Nie zostały uwzględnione postulaty Fundacji im. Stefana Batorego dot. wprowadzenia obowiązku informowania osoby zainteresowanej o fakcie zniszczenia danych dotyczących jej

majątku oraz wprowadzenia środka zaskarżenia legalności oględzin. W pierwszym przypadku należy wskazać, że dane zbędne dla postępowania kontrolnego będą podlegały niezwłocznemu komisyjnemu i protokolarnemu zniszczeniu, co wyklucza możliwość nieograniczonego przechowywania ich w czasie. W drugim natomiast należy mieć na względzie, iż czynność oględzin – mimo podobieństwa do czynności przeszukania – jest czynnością kontrolną, a nie procesową, zaś na legalność czynności kontrolnych środki zaskarżenia nie przysługują. Nie wyklucza to możliwości złożenia przez osobę zainteresowaną, która dojdzie do wniosku, iż w toku wykonywania czynności kontrolnych funkcjonariusze CBA naruszyli przepisy prawa, zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.)

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wprowadzenie projektowanych zmian w ustawie o CBA spowoduje trudny do jednoznacznego oszacowania, ale relatywnie nieduży wzrost wydatków budżetowych z uwagi na:

- przyznanie funkcjonariuszom odchodzącym ze służby na własną prośbę prawa do odprawy i ekwiwalentu za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe – wydatki te uzależnione będą od skali zjawiska odchodzenia ze służby funkcjonariuszy CBA na własną prośbę, przy czym należy mieć na względzie, iż CBA jest służbą niewielką liczebnie (poniżej 1000 funkcjonariuszy). W tym kontekście można wskazać, iż latach 2006 – 2010 ze służby odeszło na własną prośbę 53 funkcjonariuszy, którzy – gdyby przysługiwało im prawo do takich świadczeń – otrzymaliby odprawę wynoszącą przeciętnie 26 023,88 zł oraz ekwiwalent za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe wynoszący średnio 344,32 zł;
- nadanie dodatkowi specjalnemu statusu składnika uposażenia – w przyszłości będzie to miało wpływ na wysokość uposażeń emerytalnych osób, odchodzących ze służby w CBA. Na wielkość tych wydatków wpływ będą miały: niewielka liczebność CBA, liczba i wielkość dodatków specjalnych (należy pamiętać, że dodatek ten ma charakter fakultatywny i przyznawany jest na czas określony – wg stanu na koniec lutego 2010 r. dodatek specjalny otrzymywało 18 funkcjonariuszy, a jego średnia wysokość wynosiła

1 012,26 zł), a także rozłożenie w czasie. Należy również uwzględnić potencjalne ograniczenie tych wydatków przez planowaną reformę systemu emerytalnego służb mundurowych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Nie stwierdzono istotnego wpływu nowych rozwiązań na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Nie stwierdzono istotnego wpływu nowych rozwiązań na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Nie stwierdzono istotnego wpływu nowych rozwiązań na sytuację i rozwój regionów.

7. Wpływ regulacji na bezpieczeństwo państwa

Nowe rozwiązania stworzą podstawy prawne do podejmowania przez CBA współpracy – w zakresie właściwości Biura – z instytucjami, właściwymi organami i służbami innych państw, a także realizowania zadań wynikających z umów i porozumień międzynarodowych, co powinno zwiększyć efektywność działań CBA w zakresie realizacji ustawowych zadań Biura.